

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 14. europaudvalgsmøde

Mødedato: onsdag den 18. december 2024

Tidspunkt: 5 min. efter mødet i UPN, ca. kl. 12.30

Sted: vær. 2-133

Dagsorden

Den 18. december 2024

1. Forelæggelse af møde i Det Europæiske Råd den 19.-20. december 2024

Forelæggelse ved statsministeren

Det Europæiske Råd 19-20/12-24 – Bilag 5 (fortroligt udkast til konklusioner)

Det Europæiske Råd 19-20/12-24 – Bilag 2 (fortroligt udkast til retningslinjer)

Det Europæiske Råd 19-20/12-24 – Bilag 1 (fortroligt udkast til kommenteret dagsorden)

- L 2. Orientering om brev fra det polske parlament om deltagelse i COSAC
EUV alm. del (20241) – Bilag 171 (fortroligt brev vedr. deltagelse i COSAC)
- L 3. Eventuelt

Praktiske oplysninger:

Hvor intet andet er angivet, afholdes Europaudvalgets ordinære møder for åbne døre. Tilmelding for tilhørere skal ske *senest kl. 12.00 dagen inden mødet* ved Europaudvalgets sekretariat (europaudvalget@ft.dk; tlf. +45 33 37 36 10). Der vil være pladsbegrænsning.

Anvendte forkortelser:

FO =Forhandlingsoplæg

L =Lukket behandling

Europaudvalget

Referat af 14. europaudvalgsmøde

Dato: onsdag den 18. december 2024
Tidspunkt: 5 min. efter mødet i UPN, ca. kl. 12.30
Sted: vær. 2-133

Til stede: Henrik Møller (S), næstformand, Thorkild Holmboe-Hay (S), Christian Friis Bach (V), Karin Liltorp (M), Alexander Ryle (LA), Alex Ahrendt-sen (DF), Claus Jørgensen (SF), Søren Søndergaard (EL), og Theresa Scavenius (UFG).

Desuden deltog: Statsminister Mette Frederiksen

Punkt 1. Forelæggelse af møde i Det Europæiske Råd den 19.-20. december 2024

Det Europæiske Råd 19-20/12-24 – Bilag 5 (fortroligt udkast til konklusioner)
Det Europæiske Råd 19-20/12-24 – Bilag 2 (fortroligt udkast til retningslinjer)
Det Europæiske Råd 19-20/12-24 – Bilag 1 (fortroligt udkast til kommenteret dagsorden)

Møder i forbindelse med topmødet

Statsministeren (Mette Frederiksen): Det er en meget svær tid. Vi starter mødet i aften med to møder før det egentlige topmøde. Det ene er et møde mellem Vestbalkanlandene og EU. Jeg ved godt, at verden synes meget svær og urolig lige nu, men en af forudsætningerne for, at tingene ikke går i en værre retning, er, at vi holder nogle meget vigtige samarbejdspartnere tæt på os i Europa. Derfor er det meget vigtigt hele tiden at understøtte de tætte bånd mellem Vestbalkan og Europa.

Efter det møde er der et møde i et lille format med præsident Volodymyr Zelenskyj og de store EU-lande. Det kan synes lidt overraskende, at jeg er med, for vi er i hvert fald ikke et af de store lande. Jeg tror, at det er et udtryk for, at vores rolle anerkendes, og jeg er i aften en form for repræsentant for Norden og de baltiske lande. Jeg havde lejlighed til at tale med mine kolleger i JEF-samarbejdet (Joint Expeditionary Force), som er Nederlandene, Storbritannien, Norden og de baltiske lande, i går, og vi ligger på samme linje på de sikkerhedspolitiske spørgsmål.

Både møderne uden for topmødet og selve topmødet er vigtige, for det er en meget svær situation for Europa lige nu. Enhver form for svækkelse af os selv er en dårlig idé, og det er en forkert vej at gå, og jeg kommer aldrig til at understøtte det.

Ukraine og Rusland

Statsministeren (Mette Frederiksen): Vi har haft lejlighed til at diskutere det i udvalget mange gange og med undtagelse af nogle få, og nu desværre et helt parti, står Danmark stadig samlet om opbakningen til Ukraine. Det vil jeg gerne både takke for og understrege, hvor vigtigt det er, for der er en begyndende tendens i Europa til at give op og dermed lade Putin definere, hvad der sker i Europa. Det kommer i mine øjne til at gå galt at forfølge den tanke, for der er intet i Ruslands opførsel lige nu, der indikerer, at krigen kun er et spørgsmål om Ukraine. Det er et spørgsmål om Rusland og deres destabiliserende rolle på stort set alle leder og kanter, fra involvering i demokratiske valg handlinger ind i europæiske lande til hybridangreb til cyberangreb. Jeg synes også, at deres rolle globalt indikerer, at vi har at gøre med en varig udfordring og desværre en fjende af Europa. Så tidspunktet er i mine øjne lige så afgørende, som det har været hele vejen igennem. Uagtet hvad der måtte ske i USA, synes jeg ikke, at vi europæere skal lade Rusland definere, hvad der sker i Europa. Derfor vil min tilgang selvfølgelig være helt velkendt for danskerne: Europa skal stå op for sig selv og dermed både hjælpe Ukraine med det, de har brug for, men også gøre os selv i stand til at kunne forsvare os i alle tænkelige situationer og udfordringer. Det kræver en robustgørelse af os.

Theresa Scavenius (UFG): Statsministeren sagde, at hun aldrig nogen sinde vil være med til, at vi svækker vores position. Hvad betyder det? Flere og flere snakker om, at der er behov for et perspektiv for forhandlinger, for en diplomatisk og politisk løsning – selv Zelenskyj har anerkendt, at det nok er det, der kommer på bordet, på et tidspunkt. Hvordan forholder statsministeren sig til den udvikling, at flere argumenterer for, at vi ikke kommer til at løse det med militære midler? Det vil heller ikke være sådan, at Rusland taber, men det vil være en forhandlet løsning og afslutning på krigen.

Jeg er meget interesseret i lånene til Ukraine, for krigen fortsætter, selv hvis der kommer en afslutning, fordi de har optaget så mange lån, som de skal tilbagebetale. Vi har i disse dage givet dem nye lån, som de skal betale afdrag og renter på de gamle lån med. Det vil sige, at de er fanget i risikoen for en gældsspiral. Hvordan forholder statsministeren sig til det i forhold til samtaler om eventuelle nye lån, og hvad er det for en økonomisk situation Ukraine bliver sat i? Retorikken er, at vi gør det hele for at beskytte Ukraine, men hvis resultatet er, at de både står i en krigsøkonomi plus en stor gæld, kan de stå i en ret svær situation.

Der er en ret stor reformpakke forbundet med alle de lovforslag. Hvad er statsministerens holdning til, at Ukraine midt i en krigstid, hvor de økonomisk er hårdt pressede og deres infrastruktur er delvis bombet, samtidig bliver tvunget til at privatisere mange af deres offentligt ejede institutioner? Er det noget, vi kan kræve af Ukraine? Er det en god plan, vi har lagt for dem?

Søren Søndergaard (EL): Jeg forstod statsministeren på den måde, at hvis Ukraine skal opgive noget af deres internationalt anerkendte territorium, så er det alene Ukraines afgørelse. Og der bliver ikke tale om at stoppe støtten, så længe Ukraine ikke har anerkendt en eventuel afgivelse af territorium.

Den 15. sanktionspakke blev vedtaget i går, og en af de ting, som har meget stor interesse for os, er spørgsmålet om skyggeflåden, fordi den passerer danske farvande. Hvad forestiller man sig konkret, at der kan gøres for at stoppe skyggeflåden? Det er utrolig væsentligt.

Statsministeren (Mette Frederiksen): Både Søren Søndergaard og Theresa Scavenius er inde på spørgsmålet om en fredsftale. Lad mig slå fast, at der ikke er noget, jeg ønsker mere for Ukraine end en fred. Men inden man påbegynder en sådan proces, må man stille sig selv spørgsmålet, om man tror på, at Rusland ønsker fred. Jeg er ikke i tvivl om, at Ukraine ønsker fred, men ønsker Rusland det? Jeg mener, at svaret entydigt er nej. De kunne jo stoppe krigen nu – det er dem, der har fundet på den. Der er ikke tale om to parter, der er gået i krig med hinanden. Det er ét land, der har angrebet et andet. Rusland viser ingen tegn på, at de ønsker fred i Ukraine, men det gør de jo heller ikke andre steder. Det er fuldstændig vildt, hvad der finder sted nu af hybridangreb, cyberangreb, fake news, desinformation og påvirkningskampagner fra Rusland ind i de europæiske lande. Hertil kan vi så lægge den rolle, Rusland spiller i Mellemøsten. I øvrigt er det i parentes bemærket godt, at Rusland er svækket i forhold til Syrien. Der er meget andet, der er usikkert, men det er isoleret set godt. Det samme med Iran. Men der er intet i Ruslands destabiliserende rolle i det hele taget, der indikerer, at de ønsker freden.

Det næste spørgsmål, man må stille sig selv, er, om man som europæer tror på, at hvis man laver en fredsftale omkring Ukraine, så hører vi ikke mere til Rusland i resten af Europa. Det flugter meget dårligt med det oprustningsbillede, vi ser i Rusland. Den almindelige vurdering er nu, at de vil kunne angribe ind i et NATO-land om ganske få år. Jeg siger ikke, at det sker, men jeg tør heller ikke længere sige, at det ikke kommer til at ske. Derfor er jeg selv meget påpasselig med at have for stor tiltro til, at det er en vej at gå.

Det andet er selvfølgelig mere principielt. Ønsker vi som europæere i år 2024 lige om lidt 2025, at Rusland skal være med til at definere sikkerhedsstrukturen i Europa? Skal Rusland have nogen form for indflydelse på det, ud over hvad der måtte vedrøre Rusland? Dertil er svaret i mine øjne selvfølgelig nej. Rusland kan ikke have nogen indflydelse i den del af Europa, der ikke er Rusland. Rusland skal ikke bestemme, hvad der sker i Danmark, Moldova eller Tyskland. Og hvis man har den principielle holdning, kan det jo ikke nytte noget, at man lader Rusland bestemme. Så bliver man nødt til at sikre, at Rusland ikke vinder krigen, og at Ukraine vinder krigen. Det er i det lys, man skal se den placering, Danmark har valgt at have hele tiden, eller i hvert fald siden 2022. Man kan diskutere, om vi skulle have sagt det allerede i 2014, men det er for let at sige nu.

Så nej, jeg synes ikke, at Rusland skal have lov til at tage dele af andre landes territorium. Og jeg er meget optaget af, hvad det sker i Ukraine fremadrettet, for den eneste grund til, at der er en krig i Ukraine lige nu, er, at de ikke er medlem af NATO. Og så kommer det næste afgørende spørgsmål: Vil NATO optage Ukraine som medlemsland? Det støtter vi fra dansk side, men hvis ikke vi kan få hele NATO med på det, tør vi så overhovedet tro på, at en fredsftale holder? Eller tror vi mere på, at der med det faktisk er en risiko for, at man giver Rusland muligheden for at opruste endnu mere og komme tilbage og forrette nye skader på Europa? Derfor er jeg skeptisk over for den tilgang. Og jeg er i det hele taget skeptisk over for et Europa, der ikke vil stå op for sig selv og forsvare sig selv og sine egne befolkninger. Jeg synes, at vores historie viser os, hvad prisen er,

når vi ikke tør gøre det, der skal gøres. Det er jo ikke første gang, vi har den type diskussion om autokrater eller udemokratiske tyranner og deres indflydelse på vores eget kontinent.

Jeg håber på en eller anden måde ikke, at jeg bliver enig med Theresa Scavenius, for jeg kommer i hvert fald ikke til at bøje mig mod det, jeg har hørt fra Theresa Scavenius tidligere, og jeg ser heller ikke nogen tegn på, at Theresa Scavenius bevæger sig i min retning. Jeg er til gengæld enig i, at den økonomiske situation er svær i og omkring Ukraine, fordi ødelæggelserne er så enorme. Det gælder bl.a. de meget systematiske ødelæggelser af energiinfrastrukturen, som også viser, hvad russerne er villige til at gøre. Der skal godt nok meget til at smadre vand, varme og el over for en civilbefolkning, som de gør. Der er jeg meget enig i, at vi skal se på, hvordan vi understøtter en bæredygtig udvikling af Ukraine. Det er bl.a. også i det lys, vi nu bruger de indefrosne aktiver fra Rusland, for at de selv kan finansiere deres egne ødelæggelser.

Jeg vil gerne have et åbent sind, hvad angår reformsporet i forhold til Ukraine, først og fremmest fordi jeg synes, at det er en relevant diskussion. Jeg har selv tænkt, at det er imponerende, at et land i krig også formår at foretage ret store reformskridt for at bringe Ukraine tættere på resten af Europa. Jeg vil gerne prøve at kigge lidt ned i, om der er en modstand i Ukraine i forhold til det. Det er ikke en, jeg er blevet foreholdt, og jeg har lige været i Kyiv for ganske kort tid siden, hvor det heller ikke blev bragt op. Selvfølgelig kan man komme til at stramme buen så meget, at det i virkeligheden giver bagslag. Men det vil jeg gerne være obs på.

Til Søren Søndergaard angående skyggeflåden: Jeg tror, at vi ser det på samme måde. Det er i sig selv en voldsom provokation, at de sejler forbi. Det vil jeg gerne være meget ærlig omkring. De er jo beskyttet af international lov, og derfor er der begrænsninger for, hvad vi kan gøre. Konkret i forhold til sanktionspakken bliver yderligere 52 skibe nu sanktionslistet, så vi kommer op på omkring 80, men der er jo flere skibe end de 80, så vi er bestemt ikke i mål endnu. Vi kigger ind i, om vi kan bruge miljøregler, forsikringsregler osv. mere og mere målrettet. Vi har et arbejde i gang både i EU, også i forhold til flagstaterne, altså der hvor flåden udskibes fra, men vi har nu også et tættere samarbejde med de lande, der er tættest på os og det havområde, som vi taler om. Så vi forsøger med forskellige briller. Men det er svært at få fat omkring det, fordi de er beskyttet af international lov.

Theresa Scavenius (UFG): Jeg synes, at det er vigtigt at holde sig for øje, at fordi man interesserer sig for en fredsaftale i Ukraine, betyder det ikke, at man kaster sig i favnen på Rusland og ikke er kritisk over for alt andet i forhold til f.eks. Georgien og destabilisering generelt. Men vi kan jo have en fælles interesse i, at der kommer fred af hensyn til de menneskelige omkostninger trods kritik af Rusland andre steder også. Det synes jeg er den vigtige diskussion.

Jeg er glad for, at statsministeren interesserer sig for reformbetingelserne, for jeg synes, at der har været alt for lidt fokus på det. Jeg tror, at der er en misforståelse omkring, at nogle af reformerne handler om at komme tættere på EU. Det er jo en langt bredere reformpakke, som ikke kun handler om retsstatsprincipper, men også om f.eks. privatisering af offentligt ejede selskaber i tusindvis. Det vil sige, at det meget mere er IMF's (Den Internationale Valutafond) tilgang, som vi har set det fra andre udviklingslande, hvor vi ved, at de bliver fanget i en gældsspiral og samtidig har meget høje eksterne politiske krav, som gør, at de har en meget svær situation. Jeg tænker ikke, at det er statsministerens ønske, at Ukraine skal fanges i det. Vil statsministeren rapportere tilbage til udvalget, hvordan diskussionerne er i EU, og så kan vi måske fortætte diskussionerne efter nytår?

Statsministeren (Mette Frederiksen): Angående det konkrete reformspor vil det være mere naturligt at indkalde europaministeren eller udenrigsministeren, som jeg vil tro har taget mandat i Europaudvalget. Det ligger uden for, hvad jeg beskæftiger mig med som statsminister. Men man må afklare i udvalget, hvordan man vil tilrettelægge sit arbejde.

Theresa Scavenius (UFG): Jeg er lidt overrasket over, at statsministeren henviser til europaministeren, da jeg ved, hvor varm tilhænger du er af støtten til Ukraine. Lånene, betingelserne og reformkravene er en ret stor del af det, der kommer til at ske.

Migration

Statsministeren (Mette Frederiksen): Vi har lavet et tættere samarbejde med bl.a. Italien og Nederlandene for at blive ved med at skubbe migrationsdagsordenen i en retning, hvor Europa ikke modtager flere mennesker end dem, der faktisk også evner og er villige til at lade sig integrere. Det kræver, at vi får styr på vores ydre grænse. Det kræver også, at vi får returneret dem, som ikke har et lovligt ophold i Europa. De fylder pladsen for nogle andre så at sige, og derfor er jeg rigtig glad for, at hjemsendelsesdirektivet nu står højt på dagsordenen. Det kommer vi til at drøfte i morgen på et formøde, jeg selv er vært for.

Alex Ahrendtsen (DF): Der er meget godt i konventionerne, det ved vi alle. Men der er også nogle ting, som forhindrer os i at føre den udlændingepolitik, vi gerne vil. Hvornår vil statsministeren tage et opgør med de dele af konventionerne, der forhindrer os i at gøre det rigtige, bl.a. sende de syriske flygtninge og andre tilbage?

Statsministeren (Mette Frederiksen): Der er rigtig meget i de internationale konventioner, som er godt, og som er med til at sikre, at vi har et velfungerende verdenssamfund. Men der er også nogle af konventionerne, der forhindrer os i at føre den udlændingepolitik, vi har behov for at føre i Danmark. Det er jeg smertelig bevidst om. Derfor er vi fra dansk side i gang med at udnævne en konventionsambassadør. Jeg kommer i den kommende tid bl.a. til at have fokus på Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD), som jeg synes har en meget hård fortolkning, og som blokerer for, at vi kan gøre det, vi gerne vil gøre. For selvfølgelig skal det være sådan, at når man kommer til Danmark og begår f.eks. grov kriminalitet, så skal man ikke blive ved med at være her. Så synes jeg, at man selv har opsagt kontrakten med Danmark.

Jeg tror, at vi også som verdenssamfund bliver nødt til erkende, at noget, der kan være rigtigt på ét tidspunkt i vores historie, ikke nødvendigvis er rigtigt 80 år senere. For konventionerne var rigtige, da de bliver etableret. Det var jo i asken fra anden verdenskrig. Men når de i dag for ofte bliver brugt til i virkeligheden at beskytte et individ, der ikke vil fællesskabet noget godt, og forhindrer os i at passe på fællesskabet, så er det forkert. Det er selvsagt en meget svær opgave. Men min oplevelse er faktisk, at der hos stadig flere af mine kolleger er en lydørhed over for, at konventionerne ikke bare kan være mejslet i granit. Så det er bestemt et arbejde, jeg går videre med.

Jeg mener ikke, at det er konventionerne, der specifikt er udfordringen i forhold til Syrien. Der er det nok i virkeligheden mere et spørgsmål om, hvad vi betragter som et sikkert land at sende folk tilbage til. Vi bliver nødt til at kigge lidt mere kritisk på begrebet sikre lande, for der kan godt være områder i et land, man ikke kan sende folk tilbage til, men der kan være andre områder, hvor man

godt kan. Og hvis vi skal have etableret et flygtningesystem i fremtiden, der virker bedre, og som er mere human, så bliver det nødt til at bygge på, at folk godt kan have et midlertidigt beskyttelsesbehov. Men det må ikke ende med, at man varigt er i det land, man kommer til. Man må tage tilbage, når forholdene forandrer sig.

Mellemøsten

Statsministeren (Mette Frederiksen): Emnet er lige så betændt, som det har været de seneste mange gange, men med den nye faktor, at vi nu også har en helt ny og anderledes situation i Syrien, som jeg ikke er i nærheden af selv at turde konkludere på. Det er selvsagt godt, at den meget, meget brutale diktator Bashar al-Assad er væk. Vi hører positive signaler fra oprørsgruppen, men jeg minder bare om, at HTS (Hayat Tahrir al-Sham) har rødder i al-Qaeda, og det kræver ganske meget at facilitere en fredelig udvikling i et land og sikre, at minoritetsrettigheder, menneskerettigheder og almindelige demokratiske spilleregler overholdes. Så vi ser selvfølgelig på den situation med meget stor alvor.

Jeg er meget optaget af at sikre, at Europa ikke håndterer situationen, som vi gjorde i 2015, hvis der måtte udbryde store flygtningestrømme fra Syrien. Jeg synes, at der kom for mange fra Syrien til Europa, og udfordringerne deraf er stadig væk for mange. Det er vigtigt for mig at understrege, at en del syrere, som er kommet hertil, klarer sig godt, men der er også for mange, der ikke er kommet i arbejde, og for mange begår kriminalitet, så vi kan ikke gøre det på samme måde som sidst. Det kommer jeg selv til at bruge kræfter på at være med til at sikre.

Søren Søndergaard (EL): Nogle gange kan man godt føle, at man er en lille smule fjernt fra virkeligheden, når EU skriver dokumenter. Jeg har fuldstændig forståelse for, at statsministeren ikke kan forudsige, hvad der sker i Syrien – det tror jeg ikke at nogen kan. Det er jo forbundet med en kæmpemæssig usikkerhed, hvilken vej regimet går. Men det er måske lidt sent, når man skriver, at man vil arbejde mod genetablering af terrorgrupper – de er der sådan set allerede. Der sidder 60.000-70.000 islamister, ekstremister, IS-krigere osv. fanget i de kurdiske fangelejre. Tyrkiet sender dagligt droner mod Kobane, og tyrkisk betalte lejetropper angriber og har bl.a. sørget for, at der ikke længere er strøm i Kobane, fordi de har ødelagt dæmningen. Tyrkiet er i gang med et angreb, der gør, at SDF (de syriske demokratiske styrker), de kurdiske styrker, arabisk progressive styrker og kristne styrker bliver nødt til at trække folk væk fra fangelejrene med det resultat, at der er en overhængende risiko for, at 60.000-70.000 islamister slipper løs. Det er folk med krigserfaring, hvoraf nogle har danske og europæiske pas. Hvordan vil man diskutere det? Jeg læser ikke i konklusionerne, at man kraftigt vil advare Tyrkiet mod enhver form for fortsat aggression, der kan bringe islamisterne i fremgang i det nordøstlige Syrien. Jeg hører det heller ikke på vandrørerne. Jeg hører heller ikke ministeren sige, at det vil få konsekvenser for EU's forhold til Tyrkiet, hvis Tyrkiet fortsætter med den vej, de er inde på nu.

Statsministeren (Mette Frederiksen): Det signal, der er sendt både fra EU og fra USA, er, at omkringliggende lande bliver nødt til at respektere Syriens territorium. Jeg er enig i, at der er en overhængende risiko for, at de lejre, hvor der i dag sidder rigtig mange mennesker, som er sympatisører eller direkte udøvende Islamisk Stat-krigere, fanatikere, radikaliserede islamister osv., falder

sammen. Det ville være en katastrofe – ikke kun set med danske briller, men for hele regionen. Islamisk Stat er jo også aktiv i dag i Afrika. Så for Afrika, for Mellemøsten, for Europa og for verden vil det være rigtig dårligt. Jeg ved, at von der Leyen, som var i Tyrkiet i går, har understreget, at Tyrkiet har et særligt ansvar for ikke at destabilisere situationen. Og at det vigtigt, at alle minoriteter kan vende tilbage til Syrien. Det er, hvad jeg kan sige for nu.

Claus Jørgensen (SF): Det er kommet som en overraskelse for rigtig mange, at Assad er faldet. Der er både positive beskrivelser, hvor nogle tænker, at der er muligheder for, at vi kan gøre noget og demokratiet kan vokse, mens andre siger, at oprørsgruppens leder, Abu Mohammad al-Jolani, har en fortid med ISIS osv. Han har lovet f.eks. valg og pressefrihed. Vi er blevet præsenteret for forskellige muligheder i Nævnets. Hvor tænker ministeren, at det er på vej hen? Er det et optimistisk scenarie, eller er det mere pessimistisk, hvor de onde kræfter kommer tilbage?

Danmark har været generøse og givet 50 mio. kr. til Syrien allerede. Skal det drøftes på møderne, om EU skal støtte op omkring dem, der har magten lige nu, eller måske endda de civilorganisationer, som kæmper for demokrati dernede?

Jeg er også interesseret i Tyrkiets rolle, men hvad med Israels rolle? For Israel er også rykket ind og har taget nogle højder og noget land, som de i hvert fald ifølge dem selv passer på.

Theresa Scavenius (UFG): Der sker nye udviklinger i forhold til Israel og Gaza. Jeg kunne læse på BBC, at der er fredsforhandlingssnakke, hvor der i hvert fald er en optimisme. Det kan givetvis gå mange veje, men det er nyt, at der er den mulighed. Hvordan forholder ministeren sig til det?

Statsministeren (Mette Frederiksen): Til Theresa Scavenius: Jeg har ikke noget at tilføje til Gaza. Jeg tror ikke, at det er det der kommer til at fylde mest på topmødet, og jeg har ikke mulighed for at vurdere de seneste meldinger om fredsforhandlinger. Men der har længe pågået et stort diplomatisk arbejde.

Til Claus Jørgensen: Diskussioner om humanitær bistand vil nok blive drøftet et andet sted end topmødet, men jeg kan ikke forestille mig andet, end at der vil være velvilje i EU-sammenhæng til at understøtte den svære humanitære situation i Syrien.

Jeg er heldigvis optimist af natur, hvad der har vist sig at være meget godt at have med i disse år som statsminister. Jeg tror, at vi forsøger at forholde os lidt mere nøgternt til situationen dernede, og det er for tidligt at vurdere, hvordan tingene kommer til at udvikle sig i Syrien. Responsen både fra Europa og USA er, at det er positivt, at man vil afholde valg og man vil passe på minoriteter. Vi må håbe, at det også er det, der kommer til at ske.

Israel har sagt, at man er der midlertidigt i en usikker sikkerhedspolitisk situation, og nogle af vores samarbejdspartnere er selvfølgelig optaget af f.eks. våbendepoter i Syrien. Men jeg har ikke mere viden om Israels ageren end det. Man har fra amerikansk side betonet ligesom i forhold til Tyrkiet, at det er vigtigt, at man respekterer Syriens territorium, og det gælder jo, hvad enten det er den ene eller den anden part.

Theresa Scavenius (UFG): Jeg ved, at ministeren er meget engageret i Israels ret til at forsvare sig, så hvis det ændrer sig, synes jeg, at det er overraskende, at der ikke er nogen kommentarer til den potentielle udvikling, som er ret vild.

Statsministeren (Mette Frederiksen): Det er helt almindelig praksis, at ressortministre er bedre til at svare på nogle spørgsmål end statsministeren. Jeg interesserer mig for det hele, men det er ikke mig, der skal svare på alting i Europaudvalget. Derfor har Europaudvalget adgang til de ressortministre, der arbejder direkte med det. Vi har heller ikke diskuteret landbrugsstøtte i dag. Det er også relevant, men det er der en anden minister, som er tættere på. Så det er der hverken noget nyt eller mærkeligt i.

Jeg håber selvfølgelig på en bæredygtig løsning i og omkring Gaza. Det har vi haft lejlighed til at diskutere mange gange før. Der bliver spurgt helt konkret ind til nogle forhandlinger, som jeg ikke har mulighed for at kommentere på stående fod.

Georgien

Theresa Scavenius (UFG): Georgien er i en vanskelig situation. Hvad er den danske holdning, hvis der kommer snak om eventuelle sanktioner? Hvordan fastholder vi muligheden for integration med EU på lang sigt, i forhold til at vi nu har en politisk linje, der vil trække i den anden retning? Er der en officiel dansk position, eller hvordan indgår vi i de snakke på mødet?

Statsministeren (Mette Frederiksen): Der er tale om en meget, meget bekymrende udvikling i brug af vold mod både demonstrationer og journalister, og der foregår desværre en masse ting i Georgien netop nu. I praksis er udvidelsesprocessen sat i bero. Vi skal gøre, hvad vi kan, for at holde fast i de proeuropæiske kræfter i Georgien. Jeg talte med præsident Salomé Zourabichvili for en uges tid siden, og jeg tror, at vi er mange i Europa, der prøver at have rigtig god kontakt til hende. Det må handle om at støtte de demokratiske kræfter og holde dem så tæt på os som overhovedet muligt.

Niinistörapporten

Theresa Scavenius (UFG): Rapporten er rigtig vigtig i forhold til at styrke både det militære og civile beredskab. Det gælder om at have en meget bredere profil, så det ikke kun handler om militær sikkerhed, men om det generelle beredskab, resiliens osv. Har statsministeren nogen input til møderne i forhold til at diskutere, hvordan vi gør det? Jeg er ret bekymret for den måde, vi har svækket vores beredskab og resiliens på igennem konkurrencestatsreformer. Helt for nylig blev affalds- og vandsektoren konkurrenceudsat og liberaliseret. Det betragter jeg som at trække i den anden retning, for det er mere businesscaseadministration frem for at have backupkapacitet. Det kan være, at ministeren har en politisk holdning til det. Det er en gammeldags ideologisk diskussion om en rød tilgang til stat og beredskab versus den mere højreorienterede i traditionel forstand, hvor det handler om konkurrencestatens udvidelse.

Statsministeren (Mette Frederiksen): Når man kigger på beredskabet bredt og på forsvaret specifikt, bliver vi nødt til at tage ved lære af udviklingen i Europa. Der er skåret for meget ned. Vi troede for meget på freden og på det gode. Vi mærkede det, da corona ramte os og vi ikke engang kunne beskytte vores egne medarbejdere, fordi vi ikke havde masker nok. Og med det nuværende trusselsbillede må vi forvente flere svære situationer kombineret med klimaforandringer og vejret.

Vi er i en helt ny situation, og derfor begynder vi nu også for alvor at opbygge vores beredskab. Det er nødvendigt i Danmark, og det er nødvendigt i Europa med en kraftig militær oprustning for at afskrække og kunne forsvare os selv. Vi bliver nødt til at have en større robusthed herhjemme, og det gælder også produktion. Vi kigger ind i nogle år, hvor det bliver nødt til at være en af hovedprioriteterne både herhjemme og på europæisk plan. Det er årsagen til, at den rapport fra den tidligere finske præsident er på dagsordenen denne gang.

Jeg har aldrig selv været – jeg er også socialdemokrat – fortaler for at outsource alt. Jeg er heller ikke fortaler for at privatisere alt. Jeg tror, at der er ting, man skal kunne selv, og jeg synes, at det er blevet tydeligt, at den europæiske afhængighed af russiske fossile brændstoffer er kommet med en meget høj pris, og derfor er det uklogt at etablere samme form for afhængighed af Kina nu på nogle kritiske teknologier. Jeg ønsker, at Europa selv kan spille en større rolle i fremtiden. Så det var den mere ideologiske tilgang til det. Det kan faktisk være, at der er et område her, hvor vi ikke er helt uenige.

Udvidelse

Christian Friis Bach (V): Udvidelsesdebatten kommer vel til at spille en rolle med mødet i aften med Vestbalkan. Europaudvalget har på vores ture bl.a. til Serbien og Polen haft en klar fornemmelse af, at man bevæger sig fra en udvidelsesoptimisme, som måske prægede 2023 – også i forhold til Ukraine, Moldova og Vestbalkan – til en noget større realisme. Der er modstand i Polen, som er meget forsigtig i lyset af et præsidentvalg, og Frankrig udtrykker tydeligt sin modstand mod ukrainsk medlemskab. Det kan føre til, at vi kommer til at skuffe nogle håb og ambitioner, både på Vestbalkan og i Moldova og Ukraine, og det kan skubbe landene fra os. Hvor man tidligere har grebet udvidelsesdebatten an, så alle skal opfylde samtlige kriterier, så vælter det nu frem med forslag om trinvis tiltrædelse fra Centre for European Policy Studies, om koncentriske cirkler og etapetilgange til udvidelser. Der er en stribe forslag, som f.eks. bliver drøftet i europæiske hovedstæder og lagt frem af tænketanke, og vi har drøftet lidt her, om vi skulle prøve at løfte den debat op. Er der nogen kommentarer til det, og er der nogen forventninger til udvidelsesdrøftelsen på mødet? Det gælder også i relation til, at vi håber, at Danmark kan spille en stærk rolle i at fremme udvidelsesdagsordenen under formandskabet i efteråret 2025.

Statsministeren (Mette Frederiksen): Jeg synes, at vi skal passe meget på med at slukke drømmene. Og vi skal i virkeligheden se det sådan, at det er meget godt både for EU, men også for Europa bredere, at vi har stærke kræfter i de lande øst for EU, der ønsker at komme ind som en del af Unionen. Det er grundlæggende positivt. Men der er også stærke kræfter i nærmest alle lande, der vil noget andet. Jeg tror, at vi skal være os smertelig bevidst, at hvis vi ikke formår at bevæge os frem over isen – så kan vi diskutere, hvor hurtigt eller hvor langsomt det kan gå – vil nogle af de kræfter, som er proeuropæiske, pro-NATO og pro-EU, stå svækkede i deres egne lande. Omvendt må vi heller ikke gå på kompromis med det meritbaserede, for det europæiske samarbejde er så integreret, at man ikke kan have lande med, der ikke lever op til kriterierne.

Kan vi gøre noget imellem, at døren er lukket, og at døren bliver åbnet rigtigt op? Det er vi mange der bruger meget energi på i disse år. Det er lige fra det nylig etablerede The European Political

Community (EPC), hvor vi mødes systematisk med de europæiske lande, der ikke er med i EU, til overvejelser om, om kan man gøre noget, så det ikke er de to yderpunkter. Der ligger en masse økonomiske planer og udviklingsplaner i EU i forhold til landene, men kan vi gøre mere? Det er en meget relevant diskussion, og jeg tror egentlig, at vi deler samme udgangspunkt: At slukke de drømme vil være forkert for de børn og unge i de lande, som hellere vil være europæere end annekteret af Rusland de facto eller de jure, eller hvordan tingene nu kan udvikle sig. Jeg er meget enig i, at der også er noget at udforske på det område.

Mødet sluttede kl. 13.31.